

Mirosław Cholewiński

"Podejścia całościowe do pedagogiki: wybór", Krystyna Duraj-Nowakowa, Rzeszów 2009 : [recenzja]

Nauczyciel i Szkoła 3-4 (44-45), 167-168

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Recenzja: Krystyna Duraj-Nowakowa, *Podejścia całościowe do pedagogiki: wybór*

Rzeszów 2009, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, ss. 220.

Dla uważnego czytelnika literatury pedagogicznej nie było zapewne zaskoczeniem pojawienie się na rynku wydawniczym nowej książki autorstwa prof. Krystyny Duraj-Nowakowej. Książka ta stanowi kolejną pozycję znaczącego dorobku pisarskiego (aż 30 książek) obejmującego ujęcie systemowe pedagogiki, jak również niektórych jej subdyscyplin, m.in. dydaktyki, pedeutologii i metodologii nauk humanistycznych.

Pamiętam czas, gdy pracując w Zakładzie Teorii Ogólnej i Teorii Wychowania kierowanym przez Profesora wraz z innymi nauczycielami akademickimi, zaangażowany byłem w czytanie obszernych tekstów przygotowywanej książki. Mimo że Autorkę cechuje duża dokładność i staranność w doborze treści każdej monografii, widziała jednak potrzebę i bardzo sobie ceniła konsultacje oraz dyskusje o kolejnych fragmentach opracowania z najbliższymi pracownikami. Sugestie, propozycje nasuwające się nam, pierwszym czytelnikom, przyjmowała bardzo poważnie, nie lekceważąc nawet najdrobniejszych, marginalnych uwag. Wspominam o tym, gdyż byłem świadkiem trudu, mozołu pracy Autorki, etapu od wieloletnich przygotowań do powstawania recenzowanego dzieła. Poprzedza je bowiem seria wydawnicza pięciu znaczących pozycji metodologicznych oraz kilkunastu innych książek. „Książka ta wspiera się jak na fundamencie, na wielu specjalistycznych publikacjach oraz na jednej z autorskich książek, w której scharakteryzowałam filozoficzne i metodologiczne źródła podejść do pedagogiki” (2005) – wskazuje we wstępie Autorka.

Recenzowane krótko opracowanie noszące tytuł *Podejścia całościowe do pedagogiki: wybór* składa się z przedmowy pióra recenzentki wydawniczej prof. Urszuli Ostrowskiej, wstępu, trzech rozdziałów, spisu literatury (jakże trafnie dobranej, pełnej w opisie), po którym umieszczono jeszcze uszczegółowiony spis treści książki, co – dodatkowo – ułatwia poruszanie się po tekście dzieła w tomie 220-stronicowym.

Już sam spis treści kolejnych rozdziałów wskazuje na potencjalnych odbiorców treści monografii, obejmuje mianowicie następujące zakresy tematyczne: 1. Podejścia jako modele poznania naukowego, 2. Funkcjonalizm w metodologii poznania i teoriach pedagogiki, 3. Gestalt w pedagogice i pedeutologii. Nauczyciele akademicki wraz ze studentami uznają zapewne przydatność treści książki w realizacji programów nauczania zarówno *Pedagogiki ogólnej*, *Teorii wychowania* i *Teorii kształcenia*, a *Metodologii nauk humanistycznych* w szczególności. Wiedza ta będzie przydatna też praktykom.

Jako dawnymi laty wieloletni pracownik szkoły wiejskiej, a potem i jej dyrektor, pragnę skupić uwagę czytelnika na rozdziale drugim, w którym Autorka poddaje wnikliwym analizom funkcjonalizm, odnosząc go do metodologii poznania i teorii pedagogiki. W szkolnictwie pełnimo określone, przypisane stanowisku funkcje, ale sama analiza pojęcia nastrocza nam wiele kłopotów. W tej części książki poznamy nie tylko wnikliwe, pełne wyjaśnienia terminologiczne i ich niejasności interpretacji, ale też funkcjonalizm w różnych konfiguracjach założeń i projektów aplikacji. Fragment omawianego rozdziału – *Szkolnictwo w optyce funkcjonalizmu* – uświadamia konieczność wnikliwego postrzegania i rozumienia zmian zachodzących ustawicznie w oświacie, a w tym w odniesieniu głównie do równości szans edukacyjnych, podniesienia jakości kształcenia, czy też pedeutologicznych konsekwencji przemian w szkolnictwie.

Wśród bogactwa treści należy zauważyć i wyeksponować wnikliwe opracowanie pedagogiki Gestalt i jej zastosowanie do pedeutologii. Autorka zapełnia znaczną lukę w literaturze przedmiotu, co zapewne zostanie zauważone przez zainteresowanych także poznaniem przedmiotu studiów *Współczesne kierunki pedagogiczne* w omawianym w książce obszarze.

Praca napisana jest językiem fachowym. Trudnym, gdyż dociekania naukowe stanowią niemal same skonkretyzowane zdania, co wymaga dużej koncentracji uwagi czytelnika. Wyjaśnienie pojęć i ich zdefiniowanie jest, jak w innych dziełach Autorki, nieodłącznym elementem rozpoczynającym właściwe rozważania. To po pierwsze ułatwia odbiór treści. Po wtóre zaś – zamieszczony na końcu *Uszczegółowiony spis rzeczy*, który pomaga tak w percepcji całego opracowania, jak i jego poszczególnych partii. Zastępuje – problemowością ujęć – z powodzeniem indeks rzeczowy.

Pytania i wątpliwości, które towarzyszą rozważaniom autorskim, głównie w końcowej części dzieła, mogą niewątpliwie stanowić kolejne inspiracje i wyzwania dla Autorki, są bowiem zapewne zapowiedzią nowych opracowań niestrudzonej Profesor. Ale mogą też wywoływać reminiscencje i próby rozwiązań pomysłu czytelników.